

PROLOOG

VERA – 1977

Ze sturen mij naar hen toe omdat ik niets met hen te maken heb. Zij worden in de gaten gehouden en afgeluisterd, of dat denken ze. Ik ben alleen maar het zusje van Marie, die zich Janice laat noemen. Naar mij kijkt niemand.

Op een vroege oktoberavond troont Marie me mee naar haar vrienden Rudy, Jean-Paul en Michel. Ze ontvangen me in een doorgerookte kelder. Karton voor het hoge raam weert ongewenste blikken. Naast een stencilapparaat liggen boeken met gekreukte omslagen en vet aangezette titels. Ik heb de mannen met wie Marie aan revolutie doet nooit ontmoet. Ze gebruiken bespottelijke bijnamen, die ik meteen weer vergeet. Ze stinken in hun ongewassen kleren, praten onafgebroken, offeren me gerolde sigaretten, die ik weiger, en bocht dat voor rode wijn moet doorgaan, dat ik wel accepteer. Ik probeer mijn verwarring over wat ze zeggen niet te laten blijken. Natuurlijk begrijp ik hun woorden wel, maar niet de zaken waarover ze zich opwinden. Toch drink ik een tweede glas en dan een derde, en luister ik naar hun geraas over een wereld die bestreden moet worden. Ze zijn luidruchtig en geschift, maar dat is beter dan het gedrag van Marie, die nors in een hoek van de kamer zit en de indruk wekt dat ze niet echt iets met hen te maken heeft. Dan staat ze op en zucht nadrukkelijk. De mannen veren recht alsof ze het

startschot heeft gegeven. Ineens komt de vraag. Of ik een tas met boodschappen naar Brussel wil brengen? Het is het laatste wat ik verwacht. Ik ging ervan uit dat ze een beroep wilden doen op mijn verstand, maar dit gaat over mijn uiterlijke verschijningsvorm, of iets wat ze daarmee gelijkstellen. Ik wil het niet doen, of durf het niet, maar zeg ja, al is het maar om Marie tevreden te stellen en om niet altijd voor Kleine Vera te moeten doorgaan. Zo denken ze dus over me: Vera is zo saai en in zichzelf gekeerd dat niemand haar zal opmerken. Ze hebben nog gelijk ook.

Ik neem de trein tot Brussel-Noord. Daar stap ik over op de metro. Rudy met zijn loensende oog (noem me Gramsci) heeft in zijn slordige handschrift de hele route uitgeschreven. De reistas weegt zwaar in mijn hand, maar ik maak hem niet open. In de wijk waar ik moet zijn, liggen de straten er verlaten bij. De verwaarloosde art deco-huizen zijn klaar voor de sloophamer. Daarachter staat een rechthoekige wereld te dringen waarin glas, staal en asbest de nieuwe normen zijn. Ik vergeet dat ik op andere dingen moet letten dan op deze ondoordachte verwoesting: op verhulde blikken, dikke snorren, anonieme auto's (alsof ik zou weten hoe die eruitzien). Dat zijn de dingen waar Marie en haar vrienden me voor hebben gewaarschuwd, maar ik heb nooit veel oog gehad voor de wereld om me heen. Voor mij zit de werkelijkheid in boeken en gedachten.

Nog altijd heb ik geen idee naar wie ze me precies sturen. Marie en haar vrienden houden zich bezig met politieke emancipatie en burgerlijke ongehoorzaamheid, en dat schreeuwen ze uit in hun gestencilde pamfletten in de nieuwe spelling (oh gruwel). Hoofdletters zijn de norm en zorgvuldige interpunctie vinden ze blijkbaar KAPITALISTIES.

Ik bel aan bij een wit appartementencomplex en zeg het code-woord in de parlofoon. In scherp Engels antwoordt iemand dat ik op de derde verdieping moet zijn.

De deur zwaait open voor ik kan aankloppen. Ik kijk recht in de loop van een pistool. Van schrik laat ik bijna de tas vallen. De man trekt me naar binnen en de deur klikt meteen in het slot. Achter hem duikt een langere man op, eveneens met een getrokken wapen.

‘Rosa?’ vraagt de lange.

Het klinkt alsof ik voor het eerst mijn naam, die niet eens de mijne is, door een goddelijke macht hoor uitspreken. Hij die mij roept, Hij die mij kent, zelfs al houdt Hij een wapen vast dat niet van engelenkontjes is gemaakt en sta ik te trillen op mijn benen.

De kleinste is mager en pezig. Hij ziet eruit zoals alle mannen die niet in overheidsdienst werken en aan kleding- en kapselcodes moeten voldoen. Hij stelt zichzelf voor als Karl (of beter ‘Karl’). De lange, de Jahweh, de dondergod, blijft naamloos. Zijn borstkas is breed, zijn ogen zijn blauw als inkt en ze doen wat mijn boeken me altijd beloofd hebben dat ogen zullen doen, maar wat nooit eerder is gebeurd: ze blijven op mij rusten. Dan glimlacht hij. Ik heb geen idee of ik de glimlach van een man die me net onder schot hield, moet vertrouwen. Mijn gezond verstand (dat heb ik, al voelt het onder mijn schedelpan als geschifte pudding aan) zegt dat ik hier meteen weer naar buiten moet gaan, tegelijkertijd schaam ik me over mijn gescheurde nagels terwijl ik hem de tas overhandig. Hij opent ze, haalt er een brief uit die bovenop ligt, en wijst dan naar de keuken. Op het aanrecht staat de vaat van een paar dagen oud.

‘Ik ga niet voor jullie afwassen.’

Voilà, daar ben ik weer. Ik mag dan onzichtbaar zijn, ik ben wel twintig en me extreem bewust van mezelf, waarschijnlijk tot

dan alleen dat. Hij buigt zijn lange lijf over mij heen met de geur van het zout van de zee.

‘Er staat koffie.’

‘Karl’ is nergens meer te bekennen. Nu pas hoor ik de radio waarop Joan Baez het verdrietigste liedje ter wereld zingt.

*As I remember your eyes
Were bluer than robin's eggs*

Inkt is niet het juiste woord. Roodborstjeseieren. Zijn die dan blauw? Ik heb geen idee. Ik zoek in de keukenkast een kopje, terwijl hij aan tafel de brief leest.

Ik ga tegenover hem zitten. Oog in oog, er valt niet weg te kijken.

‘Hoe heet je echt?’

‘Dat mag ik niet zeggen.’

‘Stefan,’ zegt hij plots met zoveel overtuiging dat ik weet dat hij me de waarheid offreert.

‘Vera,’ zeg ik.

‘Echt?’

‘Echt! Vera! Mijn vader vindt, vond het een mooie naam.’

Hij lacht en herhaalt mijn naam.

Ik sta op en mors met de koffie die ik uitschenk. Stefan wijst naar zijn kop. Hij pakt een potlood en begint op de achterkant van de brief iets te schrijven. Ik besluit dan en daar al dat ik geen poging zal doen om het later te lezen.

‘Hou je van dat liedje, echte Vera?’ Het klinkt pedant. Ja, hoor, ik ben echt. Hoe echt ben jij?

*Yes, the girl on the half-shell
Would keep you unharmed*

Hij staat op en pakt melk uit de koelkast.

‘Ik wel.’

Hij vult mijn kopje met melk en suiker, alsof hij weet dat ik niet bestand ben tegen te veel bitterheid.

‘En wat doet echte Vera in het leven?’

Dat klinkt nog een graadje aanmatigender. Ik wil geen derde persoon zijn. Marie heeft daar ook een handje van.

De spieren onder zijn dunne hemd bewegen als hij praat.

‘Ik studeer filosofie.’

Ik blaf het een beetje, maar niet te hard.

Hij tikt met zijn vinger tegen het pistool.

‘Hegel en Marx?’

‘Pascal en Levinas.’

Hij grinnikt. Ik pas niet in hun code en op de een of andere manier lijkt hem dat te amuseren.

‘Je moet Marcuse lezen.’

‘Niemand leest nog Marcuse.’

Nu ben ik op vertrouwd terrein. Hier ben ik de baas.

Hij buigt zich over de tafel.

‘Breng dan de volgende keer mee wat ik wel moet lezen.’

Hij brengt me naar de voordeur. Vanuit de woonkamer zwaait Karl even naar me. Ik weet niet hoe ik afscheid van Stefan moet nemen. Ik ben niet gewend aan zoveel man in één lichaam en zo dichtbij. Bij de deur houdt hij zijn hand tegen mijn achterhoofd en drukt me tegen zich aan. Het is intiemer dan ik ooit met iemand ben geweest en toch gebeurt het en laat ik het toe. Daar sta ik dan met mijn gezicht tegen zijn zoute oksel terwijl we samen door zijn longen ademen.

‘Dag echte Vera,’ zegt hij. ‘Bedankt voor de boodschappen. Kom je overmorgen terug?’

In Leuven ga ik niet rechtstreeks naar Marie en haar vrienden. Alsof ik nooit eerder de zon voelde, loop ik door de straten en het stadspark tot aan de andere kant van de stad, terwijl het trottoir onder mijn voeten meegolft. Pas als het donker wordt, kom

ik weer bij zinnen en loop ik naar de kelder. Ik overhandig de tas en breng verslag uit. Of ik het zie zitten om terug te gaan? Ik haal mijn schouders op en zeg dat iemand het moet doen. De mannen lachen, Marie niet.

Vanaf dan ben ik me bewust van de herfst. De kleuren branden op mijn netvlies, de geuren teisteren mijn hormonen, en overal waar ik ben, ruik ik vreugde en verrotting. Voor het eerst val ik samen met mijn lijf, ben ik mijn bewegingen. Verder registreer ik weinig. Wat er in de collegezalen wordt gezegd, hoor ik niet meer. In de bibliotheek koester ik me onafgebroken in het licht dat door de hoge ramen valt. Ik heb niet langer weet van een bestaan buiten de dagen dat ze me een boodschappentas geven, ik de trein naar Brussel neem, overstap op de metro en bij Stefan aanbel. Het is nu anders dan die eerste dag wanneer hij opendoet. Waar Karl is, weet ik niet. Hij lijkt uit mijn blikveld verbannen. Af en toe hoor ik de geluiden die hij maakt, een stoel die verschuift, een bed dat kraakt. De radio speelt de hele tijd. Fleetwood Mac, daar houdt Stefan van, en van Eagles en Creedence Clearwater Revival. Amerikaanse liedjes over al die dingen die nooit een revolutie in gang zullen zetten, zoals liefde en andere onzin. Ze passen perfect bij ons.

Hij kust me overal. Eerst botsen we onwennig tegen elkaar aan en dan bewegen we samen. Dat in het begin onze angsten met elkaar in bed lagen, denk ik de vijfde keer, tot al onze lichaamsdelen het overnemen en ik hem in mijn mond neem, hij over me heen glijdt en we vingers en tongen worden vol macht en wanhoop.

Ik wil het altijd opnieuw en weet dat het elke keer ook al wat voorbij is.

Het verbaast me hoeveel sporen van een vorig leven zijn lichaam meedraagt, een gevoelige hiel, dikke witte littekens op zijn knieën en bleekroze dwarse steken op zijn buik. Samen met het pis-

tool op de nachttafel brengen ze me naar een andere werkelijkheid. Hij ziet me ernaar kijken en drukt vervolgens zijn handen op mijn ogen. Het lijkt alsof ik iemand hoor ademen door de muur en als ik ernaar vraag, legt hij zijn palmen plat tegen mijn oren. Dan zijn we weer samen en alleen.

Hij is opgelucht omdat ik als eerste begin te huilen. Hij zegt dingen die niet kunnen en die ik wil geloven. Daarin schuilt mijn hel, altijd in de onwaarheid van woorden, niet in zijn gebaren die van iets anders getuigen. Daarom herinner ik me in de jaren die volgen wat hij heeft gezegd en heeft nagelaten, en heb ik steeds meer moeite om me zijn zoute geur en de wonden op zijn lichaam voor te stellen, terwijl ik daar in dat bed nog denk dat ik hem altijd zal blijven ruiken en dat zijn geur de mijne is. Tot het voorbij is en ik geen vergiffenis meer vind voor zijn bedrieglijke woorden.